

BIBLIOTEKA
SHTETIT

8JH-1

N 20

NEXHAT HAKIU

Këndoj...

TIRANË, 1958

8JK-1

1420

NEXHAT HAKIU

*Pa tërësi të Partija
në udhëtimin çlirimtar,
kështu në çdo çast
në udhëtimin gjakatar.*

KËNDOJ...

BIBLIOTEKA E SHËTETIT
63864
12561

Redaktor: Mota Zaferraj

NDËRMARRJA SHËTETËRORE E BËTËMEVE
TIRANË, 1958

Shqipëri në Stabilimentin "MIRAL DURI" — Tiranë

... Po lavdija ish Partija
në kushtimin çlirimtar,
kur sulmoi vegjëlija
mbi fashizmin gjakatar.

O I HUAJ...

E pse vjen,
pse gënjen,
or i huaj?

Tokën time as ta lë, as ta huaj!

Ja, ti erdhe,
po ta dish se nuk më zverdhe
as me hekur
as me ar,
veç u skuqë nga të vdekur,
që me gjak e kanë larë
dhe me djers'e e kanë vaditur
tokën, që ti ke grabitur!

Po, do shkosh,
do çfarosh,
or i huaj!
Tokën time as ta lë, as ta huaj!

Ti s'beson
dhe kujton
se me plumba më frikson,
po s'kam frikë,
di që s'kam as çeltnik
të të shport ty armik,
pra me gur,
me pështymë
— si dikur —
në flak' e tym,
si kudo edhe në Vlorë,
do të bjenë prap' dëshmorë,
që në gojë plumbin tretin,
se krahorin kanë hekur,
brenda mbajnë: amanetin
nga të vdekur!

«TETARI I ROJËS!»

— Ndal!

«Tetar i Rojës!»

Ndal! —

Mbeti shtang i mjeri djalë!
Po me bisht të syrit pa
rojën q'ishte kapardisur
— një xhandar fashist të krisur —
edhe muret si kalâ
me frangjira të puthisur! . . .

U trondit i gjori djalë,
kur ky roja i tha: «Ndal!»
Vrik tetar' i rojës doli,
ashpër foshnjes na i foli:
— Ç'farë do, morë mistrec? —

Çunit fjala zu' t'i ngecë
e nga frika qante, qante
edhe pakon fort e mbante,
e shtërngonte mu në gji:
(ca duhan e një kuti,
lotët çurk e si hinxhi)
qen' dhurat' e par' e tij
për të jatin në qeli!

— Fol shpejt! Pse qan? Hë... dë, ç'do?
Ç'ke në duar, ç'jan' këto? . . .

— Shok' i babit bleu pe mua
ca lotume, un ç'i dua,
coja babit, ele tuaj
se të tjela do t'i luaj!

— E ç'po thua, mòr mistrec,
baba s'është' këtu, po ec!
Do të shtyp makina, ik,
prapsu tutje, s'paske frikë?! . . . —

Roja portën shpejt e hapi,
del makina me shpejtsi,
vogëlushi pakon kapi
që t'ia hidhte babës-zi,
se i ngjau si i jati
një, që kryet pak e zgjati,
e iu duk sikur i qeshte
dhe me sytë diç i theshte! . . .

Shkon makina me shpejtsi,
bredh ky djali me habi
dhe xhandari u gajas,
kur e pa voglushin pas!

Ngrihet pluhuri si mjegull,
djali i gjerë nuk po sheh,
këmb' e vogël has një tjegull
e rrëzohet keq përdhe. . .

I shket pakua dhe i hapet,
me turë e bryl ka rënë,
as nuk di se ku do të kapet,
nuk ka pran' as bab' as nënë!
Qan e qan, pastaj bërtet,
kur sheh gjakun të pikojë,
shtije sytë si shigjetë:
pakon, pakon të kërkojë . . .

Kur e pa të hallakatur
dhe llokumet të spërkatur,
dhëmbjet, gjakun i haroi
dhe një «oh» në çast gufmoi,
pa iu duk sikur dëgjoi
zën' e ëmbël, zëthn' e mirë:
— Mos u vrave, bir o bir?! —

NËNË DHE BIR

Te shqiponj' e arratisur
u nis Cufi gunë-grisur,
hodhi supit një dyfek,
me një torb' e dy fishekë,
gjeti shokët partizanë
me qefinin në një sqetull,
gjeti trimat që nishan
din' e marrin dhe në vetull!

Dheun kishin për dyshek,
krahun për jastek e shtronin,
shkrepnin pushkën shtek më shtek
se armikun po sulmonin...
Po qëllonin mbi armikun
që mburohesh me çelnikun,
mbi tradhtarin nëpër bredha,
lapurak e zemër-lik,
që i bënte plumbit dredha!

Edhe Cufi, trim mbi trima,
me fishekët në gjerdani
shkrepte tok me partizanë.
Flak' e pushkës: shkrepëtimë,
kokr' e plumbit: vetëtimë,
gryk' e pushkve: batarë
mbi armiqtë ra rrufë!

II

Cuf sokoli, trim me fletë,
fshinte plagët që kish marrë
her' me gjethe, her' me bar
dhe vërsulesh si shigjetë.
Po ja, plumbi këtë herë

afër zemrës e kish zënë,
vdekjen pran' e kishte ndjerë,
prandaj shokut i kish thënë:

— Kur fitorja të buçasë,
vallja, kënga të kërcasë,
të këndon përmbi varr
se fort malli do më marrë!
Këngën dua ta dëgjoj,
brenda varrit të gjëmojë
dhe do shihni një çudi
po s'u duka përsëri! —

Këto tha dhe u mendua,
pa u mvrëjt, diç iu kujtua:
Te kasollja nën' e mjerë,
zemër-vrer e derë-sterë,
kur një natë në një ferrë
kishte gjetur burrë-zinë,
cop' e çikë, grir' e prerë! . . .

Sjell në mëndje ulurimën,
flokët çkulur, ngashërimën,
shtatë vjetët vrer e zi, . . .
Po tani? . . . Oh, kush e di
ç'do të bëj' ajo mavri! . . .

— O Tomor, o shok-vëlla,
për nënoçen kam diçka,
vet' asaj ti do t'i thuash:
«Djalin tënd, moj, po ta duash,
mos fshih helmin në krahor,
zëji vëndin në tabor!»
Kështu thua, o vëlla,
se mos bën ndonjë hata,
se mos qan-o me vajtëm,

siç vajtoi babën tim,
se mos pret ndonjë qefin,
një qefin të lar' e shplarë,
po me lott e syve-tharë,
se në zjarr të zembrës saj
do ta ndër' e do ta thajë,
se me fije t'flokut saj
do ta qepë dhe me vrer
ma qëndis, pa ma stolis
dhe me gjak të faqes-çjerr,
pa ma çon këtu pastaj
me pshertim' të zembrës saj! ...
Amanet Tomor-vëllaj,
mos e lër të mbajë zi
pushkën time jepja ti! ...

Këto tha dhe u lëshua,
pshteti kryet mbi një gur,
shoku pranë iu betua,
e mbuloi me flamur...

III

N'atë fshat, që qe zhuritur,
rrinte nëna qyqe-korbë,
nën' e djegur e uritur,
në kasolle me një torbë.
Atje kishte për t'i pritur
djalin, shokët partizanë,
se atje e kish nishanë
të burr-ziut, që e preu
jatagani i një beu!

Pranë pishës, e tulitur,
syrin-çark e ballin-ngritur
rrinte nëna e drobitur...

Shihte flak' e shihte tym,
jashtë ishte xëc e brymë,
shihte tymin dhe kujtonte
jetën pel e mel që hëq.
shihte flakën e shpresonte
për atë q'u doq'u poq,
se po priste, si çdo nënë,
një premtim, që i pat dhënë
bir' i vetëm, shpirt e xhan,
kur qe nisur-partizan!

IV

Shumë netë nëna kish
që po merrte një sy gjumë,
po ç'kish sonde syrin-pishë
që mendonte kaqë shumë?

— Mjera unë, nëna tha,
ç'ka kjo lemza që s'm'u nda?
Ç'paska syri, që m'u drodh,
gjoksi, që si lëmsh m'u mblodh?
Më kujton, si duket, djali
më çon lajm andej nga mali! . . . —

Nëna fjalën shpejt e preu
se ca këmbë sikur ndjeu,
vrik u ngrit e spatën mori,
jashtë përgjoi në rrëpitë . . .
— Hallë Zeno, jam Tomori! —
dolli zëri n'errësirë.

Ish Tomori, shok i djalit,
shok i lojës, shok i malit;
qe shegerthi i mullirit
që të zezën e ullirit
kishte hehur mot pas moti
nga qahjai, nga i zoti!

«Këtej puna kur t'ju bjerë
në rrezik e kurdoherë
mos më lini pa më parë
se fort malli do më marrë!»
U tha Halla kur u nisën,
kur në mal u arratisën.

Po Tomori këtë herë
Hallën fort e përqafoi,
rrinte heshtur, pik' e vrer,
thell nga zemra ngashëroi...

Për të keqen zemra - i hante
ndaj Tomorit syt' s'ia ndante,
kur dy lot' e një rrënkim
iu këputën përmbi zjarr,
foli nëna me ngulçim:
— Ç'ke, o bir, ç'të paska ngjarë? —
Po në fyt Tomorit trim
iu lidh fjala dhe me zor
hapi gojën me drithëtim:
— Hallë, Cufi... ra dëshmor! —

I ra gurit, e dërmoi
i ra drurit, e çoptoi
i ra hekurit, e çajti
i ra nënës por e mbajti!

Djal' i saj s'e desh oji-në
si dikur për babë-zinë,
s'e desh nënën me shami
sy-mavë e buz-mavri!...

Edhe nëna derdhi lot,
po me kuje nuk e qau

se kish zemrën me barot.
Në kasollen rrëzë-shkëmbi,
ku armiku çkuli, shkëmbi,
ndënji prapë duke pritun
trimat tanë partizanë
se atje mandatën mori
për të birin nga Tomori.

Nga kasollja nuk qe çkukur,
po në zemër kishte ngulur:
Një flamûr nie gjak stolisur,
për armiqtë kish ormisur
ca fishekë dhe një thikë,
atje nëna ngriti pritë
dhe qëllonte nat' e ditë...

U hap fjala si veriu
mal më mal në partizanë
mbi armiqtë Halla shtiu
për të birin, për vatanë!

Vet' armiku i tërbuar,
kur një dit' e kish rrethuar,
i habitur kishte mbetur
dhe vetvetën kishte pyetur,
kur atë e kishte gjetur
jo të gjallë po të vrrarë
me shtat' plagë që kish marrë:
— Ç'paska patur shtatë zemra,
lindka trimi dhe te femra! —

Buzë lumit mbi bregore
ndrit lavdija mbi dy vorre:
Nën' e bir të përqafuar
me flamûr të dy mbuluar.

Atje gjaku i dëshmorit
paska shkruar sipër vorrit:
«S'kemi vdekur, kemi lerë,
jemi pranë kurdoherë!»

DUKE ÇFLETUAR EPOPENË...
(Mendime dhe kujtime)

I

O Skënderbe, ti, o trim mbi trima;
ti, shqip' e malit; ti, vetëtima,
pallaska, thika dhe jatagane,
lavdin' dhe zemrën porsì xhephane
u le stërnipve; u le kushtrimin
edhe rrufenë tok me gjëmimin,
ndaj u vërsulën porsì petrìta
në gërxhe, çuka, përher' në prita:
Armiqë vranë dhe vetë ranë
për nder e vatër jetën e dhanë...
E zi po mbante gjith' Shqipërija,
u dynd me shekuj kjo robërija!...

«Për Mëmëdhenë, për Mëmëdhenë»
këndonin çetat mbi shkëmb e gur
dhe për lirinë, për Skënderbenë
betohesh trimi përmbi Flamur!...
Po rridhte gjaku... Ja, Shqipërija,
porse në krye erdh' tiranija,
u dergj ky vëndi nga varfërija!...

II

Ndërsheh mbretër dhe perandorë
se mbret-tirani po bën krushqi,
ai padronët ka për-dasmorë,
një dasm' e madhe me plot dolli:
Martohet shqipja me ujkn' e zi...

Kur dasma vlonte, shqiponja fshihesh
te zemra jonë, te vegjëlija,
porse dollija përherë ngrihesh:
U bë kjo dasma, u lidh krushqija,
u nis dhe paja, po jo stolija,,
se shqipja jonë në male shkoi,
atje e lirë folen ndërtoi!...

Prap' ndeshen mbretër dhe perandorë,
siç u ndërsyten dikur sulltanët,
padron' përleshën me plot puntorë
dhe yranë, prenë për një kurorë...
por ja një ditë, si ajo ditë
kur hiç qe mbreti në Shqipëri,
aher kur ujku na desh krushqi
me shqipen, pajën e me stolitë,
këputi qafën ky mbret - tirani,
po tokat shkelet nga italiani...

— Shpëtuam? — pyet kjo skllavërija!...

— U shporr ky mbreti! — gufmon urija...

— Po Shqipërija e po liriya? —
mendojnë trimat dhe vegjëlija.

U shporr dhe mbreti, po erdhi tjetri,
i riu qenka si qe i vjetri,
u prek flamuri, u ngrah një lak,
u shkel atdheu, po jo pa gjak,
se ja, në çastin kur prekesh caku,
me shok dha jetën Muj' Ulqinakul!...

III

Përditë psonim lloj-lloj mynxyra,
zemra po nxihesh, rrudhesh fytyra,
si fleta - u xvarrëm nëpër stuhi,

nëpër dy zgavra me rrah të zi
përherë sytë i zgurdullonim,
armiç urrenim, tradhtar' mallkonim,
po zemra jonë me afshe plot
për gjith' armiqtë u bë barot!

Sadoqë hoqëm, çfardo që pamë,
ne s'u përkulëm, as nuk u dhamë,
porse me luftë armikut lik,
që ishte mbrojtur me top çelnik
t'ia çqyënim mishin, t'ia bënim copë
dhe rrashtin, kokat e trupit tij
t'i bënim thika dhe çika-çika
t'ia grinin mishin gjyle për top!...

Urrejtja jonë dhe çdo mallkim
iu bën' armikut një shkrepëtimë
se po na vlonte në gjë shkëndija,
na ndritte rrugën gjithmon Partija.

Dhe ja, shkëndija filloj pak
të hidhte rrezet, të bëhej flakë
nga drit' e Yllit, që na ndriçoi,
që syt'armiçë i vëngëroi...

«O burra -i bini, bëni kërdi,
përmbi fashistat bëni urgji,
sepse kushtrimi në mijra zë
dërmon armiçë dhe tradhëtarë
e far' e tyre as nuk mbin më,
se kur del zëri nga vegjëlija
është e vërteta, është mrekullija,
me gjak fitohet, me luft' lirija!»

Bështu kushtrimin e dha Partija.

IV

Kudo luftohej me trimëri,
 porse armiku pat bër' kërdi,
 Nuse të reja i la të va,
 foshnjat te gjiri pa bab' i la
 dhe sa paj-lëna nëpër sunduk
 kur ky i vluári më nuk u duk;
 po loti thahej e bëhej plumb,
 nishan' i trimit askurrë s'humb,
 gjersa armiku të bëhej shkrumb!

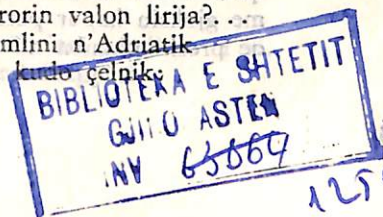
Kaluan ditë, kaluan netë,
 pa shkuan muaj dhe ikën vjetë,
 porse në gërxhe, mbi shkëmb si halë,
 po shkrepnin xixat nga këmba strall
 e partizanit me yll në ballë...

«Hapu, moj bunacë, bëhu vetëtimë,
 ja po bën kërدينë kjo shqiponj' e malit
 përmbi breshkamadhët, breshkat e moçalit!»

...Po këndonin vashat, vashat partizane;
 po këndonin nënat, nënat kapedane;
 po këndonin trimat, trimat si xhephâne
 dhe po ngrihesh zemra, ngrihesh lã më lã
 Shqipërija qenka kalã mbi kalã!...

V

A mposhtet, vallë, kjo trimërija,
 kur në krahrorin valon liriya? ...
 Që nga Kremli n'Adriatik
 buçiste toka, kudo çelënik:

Luftonin popujt kundër fashistit,
kundër tradhtarit, kundër nazistit...
Po këmishziu s'duroi dot,
u dorëzua, sytë me lot,
te partizani, që duke qeshur
me armt' e larë te brezi ngjeshur,
ia fali jetën dhe e mësoi
kundër ortakut si të luftojël

«Vdekje fashizmit, popullit lir!»
Ky ish kushtrimi për çdo shqiptar,
edhe kur erdhi armiku - i ri,
që nga fashisti qe më barbar,
po shtohet sulmi, po flakëritej
se nga Partija po rritej, rritej!

Gjëmonte qielli si në furtunë,
porse nazistat të tjerë zunë,
zun' pleq e plaka edhe fëmijë,
mbi ta u sulën, oh ç'batërdis!
pa vran' e prenë si të tërbuar,
fitoren deshën, të dëshpëruar;
pa mbollën kuje edhe rrëmëte
kudo në fshatra dhe në qytete,
ta çduknin deshën kudo njerinë
dhe ta varrosnin tok me lirinë!

Mbaroi, vallë, kjo trimërija,
nuk kish më trima kjo Shqipërija,
nuk kish më Vojo, nuk kish Qemal,
nuk kishte nëna që bijt' t'i falë?
S'kish më petrita, Reshit Çollak,
që mbi armikun lëshuten flakë
me gjoksit hapur porsi debojë,
që presin plumba në dor' e gojë?...

Po, po, ka trima kjo Shqipëria,
me gjak fitohet, me gjak liria
dhe vdekja jote me plumbë e thike
është jeta jonë, barbar armik!
Se ja, shqiponja mban krahet ngjitur
te kjo Partija, që ishte ndritur,
aher kur rrezet ia dha Kremlin
që nga Vijosa e gjer te Drini!

Prap' partizani me ngulm sulmon
mbi këmbishmurmën, që është trim,
që shkrep e gjuan si vetëtimë
dhe i marrësor për gjak nga etja
është m'i llahtarshëm nga vetë vdekja!..
Po trim mbi trima je partizan
se pret me drapër, vret me çekan
se yllin, shqipen në zemër mban
lufton për jetën dhe për vatan!..

Kaluan ditë, kaluan netë,
më sterr të zeza, më me nevrët;
po nat' e fundit u bë gjith' zjarr,
u ça ky dheu, u hap një varr:
U kall armiku se një Shqiponjë
e kish coptuar me sqep e thonjë,
kur Shpat' e kuqe që nga Kremlin
nazistat preu gjer te Berlina
dhe kur Partija si ylyber
nëpër shtërgatë dhe nëpër terr
te zemra jonë gjithmonë ndriti
dhe sihariqin na brohoriti:

«U mposht për jetë armiku - i zi,
liri e paqë në Shqipëri!»

Dhe ditët, sterë dhe netët tmer
më me ingulçime dhe më me vrer
për gjith' nazistat u bën' neshter!
Gjëmonte kënga, gaz' i çlirimit,
e çfrynte zemra dufn' e mallkimit:

Tiran i vjetër, tiran i ri,
armik i mürmë, armik i zi,
o nëm' e kombit, ti tradhëti,
ju shpirt-tiranësh, ju faqezi,
as toka sipër nuk po ju mban,
se ndotni dheun ju gjak-katran
dhe nënat qumshtin ju bën' haram!

...

...

...

GAZE PAÇ TI PASKËTAJ

Vaj medet, çobanke, vaj!
Qaj, çobank' e vogël, qaj
se kasollja ty t'u doq
së manarja ty t'u poq!
Qaj, çobankë, që të qaj,
jeta qenka gaz e vaj!...

Moj e gjor', çobank' e gjorë,
mbete, moj me krab' në dorë:
T'iku dashi me këmborë,
vaj-medet, çobankë vaj!
Qaj, çobank' e vogël qaj
jeta qenka gaz e vaj!...

Bu-bu-bu, çobankë, bu,
bo-bo stani seç t'u doq,
pu-pu nënë seç t'u poq!
Ku je ti, çobankë, ku
mbete qyqe dhe kërcul!

II

Qesh, çobank' e vogël, qesh,
trimat ty të prunë desh
dhe të ngritën një shtëpi
mbi gërmadh' e shkrumb e hi,
që na la armiku - i zli!

Qesh, çobank' e vogël, qesh!
Pa hidh sytë dhe mbaj vesh!
Atje rrëzë të një shkëmbi,
ku armiku dogji, shëmbi,

s'ka kasolle, as kočekë,
po shtëpi edhe hambare,
ndihen këngët me zambare,
uturima e traktorit
dhe sokllima e fiçorit!

Qesh, çobankë, qesh moş qaj...
Ashtu, deh, se s'ka më vaj,
gaze paç ti pashkëtaj!...

HYMN

I

Rrahu zemr' e vegjëlisë
nëpër shekuj për liri,
ndriti shpat' e trimërisë
mbi armiq' e robëri!...
Po lavdija ish Partija
në kushtrimin çlirimtar,
kur sulmoi vegjëlija
mbi fashizmin gjakatar!

Lufta jonë për çlirim
mposhti mbret edhe padron,
Ylli Shqipen ndrin e prinç,
jet' e lumitur pō buron:
Ngrihet zemra lā më lā
Shqipërija është kalāl!

II

Dy her' rob i robëruar
partizani trim mbi trim,
yll e shkabë në krahuar
ndezi luftën për çlirim!

Tym e flakë anembanë
se luftonte vegjëlija
e me drapër e çekan
po qëllohej robërija.

Lufta jonë për çlirim
mposhti mbret edhe padron,
Ylli Shqipen ndrin e prin,
jet' e lumtur po buron:
Ngrihet zemra lã më lã
Shqipërija është kalã!

III

Ndriti Ylli i Kremlinit
shkrepi rrezën e lirisë,
hodhi dritën e çlirimit
te shqiponj' e vegjëlisë.
Mbi gërmadha shkumb e hi
sot po ngrihet jet' e re,
Republika plot lavdi:
Është Partija — jemi ne!

Lufta jonë për çlirim
mposhti mbret edhe padron,
Ylli Shqipen ndrin e prin
jet' e lumtur po buron:
Ngrihet zemra lã më lã
Shqipërija është kalã!

Sanjtoren e gjatë e gjatë
në këmbë të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të

*Më duket vetja si në pranverë
plot kundërmime
për ty, o popull, që je pranvera
e zemrës sime!*

Sanjtoren e gjatë e gjatë
në këmbë të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të

Sanjtoren e gjatë e gjatë
në këmbë të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të
nënës e gjatë të
nënës të gjatë të

KALOJNË VITET

Kalojnë vitet, porse pranvera!
çdo vit vjen prapë:
Bardhosh' e kuqe, si nuse nisur
edhe stolisur.
Oh, sa ma kënda të vazhd' e kohës,
që shkon më vrap,
të sjell në mëndje pranvern e moshës
që ka bitisur!

Dhe kur vjen dimri me shi, me borë
e suferinë,
më duket vetja si në pranverë
plot kundërmimë,
se malli, nderi për të punuar
më përtërijnë
për ty, o popull, që je pranvera
e zemrës sime!

TË KALOJË RRUGË E RE...

Një shkëmb qëndron vigan
dhe trimi rrinte pranë...

Ja merr syri, ia kap dora
se në luft' ia bëri fora,
e me zemrën: dinamit
përmbi shkëmbin vrik u ngjit,
ta dërmojë, ta sheshojë!

— Pse me shkëmbin mate ti,
kush ta dha këtë fuqi
që ta hedhësh në grëminë,
siç ke shëmbur robërinë?

— Të kalojë rrug' e re!

— Ç'farë the, o trim, ç'më thë?

— Rruga që s'e njih mbarimin,
në Kremlin e ka fillimin,
dhe do çahet në çdo vënd
se ka zemër, është me mënd,
emrin tonë ajo mban,
është rruga që s'njeh anë,
është rruga e Partisë,
është rrug' e lumtërisë!

— Po do plakesh, orë trim,
do të dridhesh si purtekël!

— Jo, m'orë shok, se nuk jam tek,
jam miljoni në miljona,
me brigata, bataljona
dhe ndërtonjës më të ri

më me zjarr e vrull në gji
do të ketë Shqipërija,
nuk shteron askurr' fuqija
që buron nga vet' Partija!

— Po ka breshër dhe tufan,
që të çkul e të përulan!

— Jo, mor shok, nuk njih pengesë,
rruga jonë është rrumbësë,
është er' e është murlan,
ferrat, drizat i përulan,
është djell e është qjell,
është rruga që s'ka cak,
që të shpije anëmbanë
se ka yllin në bairak
se ka drapër e çekan!...

Ja... trimi si vigan
krenar tani rri pranë
te shkëmbi aq i vogël,
që ishte bërë gogëll!

Shkëmbin bashkë me këmbë
dhe me këmbë me këmbë
dhe me këmbë me këmbë

Po me këmbë me këmbë
me këmbë me këmbë
me këmbë me këmbë
me këmbë me këmbë

RINË, O MOJ RINË,

Ty dikur të pash', moj Rinë,
hedhur lahurinë,
në kasolle majë shkëmbi,
ku asgjë s'të trëmbil.

Frynte era suferinë,
moj kërcurja Rinë,
po në gërxe rrëza bridhje
dhe lëpjëta mblihdhjel.

Një kasolle dhe një dhi
kishje pasuri,
po xhelepi dhe tymjaku
nuk t'u nda nga prakul.

Zër' i beut sokëllinte
Rina s'desh t'ia dinte,
as ra kurrë nëpër leqe,
as tha lepe-peqe!

Un' të pashë dhe në krua
kur po zbritje, Rinë,
shtriye çapin si pallua,
hedhur lahurinë.

Shtëmbën pash' në krye, Rinë,
ecje aq lehtë,
dhe me hënën ngjaje tinë,
hënën pesmëdhetë.

Po me hënën në tufan
ngjaje, Rin' o xhan,
se ku pula hante strall
roje plot me mall!

Mall për jetën, për njerinë,
moj e dhimbsur Rinë,
se te drit' e pishës frije,
fshehur psherëtijel!

Ja, të qeshi zemr' e dilitë,
ty moj Rinë-shoift,
posi yll që shkren' një frezë
përmbi ren' e zezë!

U ndez lufta nër lirinë,
moj sokolia Rinë,
hoxe futk' e bosht' orëp-mëzit,
armët ngjeshe brezit!

Pse godite robërinë,
partizane-Rinë,
ty kasollën të përvidan,
babën t'internuan!

Mbi gërmadha, shkumb e hi,
Rinë lumia ti,
po ndërtohet jet' e re,
Rinë, lum si ne!

Ja, tani të zbardh shamija
brënda në uzinë,
end pëlhurën vija-vija
nëpër vegje, Rinë!

Posi gur i çmuar ndrin
djersa që kullon,
me mëngoren shpejt e fshin,
qesh edhe sulmon!

Djersa, bulëza, në faqe,
prapë ndriti, Rinë,
e si ves' në manushaqe,
duket kur s'e fshin.

Lodhjen e haroye fare,
Rinë, o moj xhan;
ule sytë si manëre,
kur «urra» të thanë!

Ti ke qen' mjërush' e fshátit,
Rinë, o moj Rinë,
lum kush syrin ta ka shtënë,
ty për nusërinë!

Lum ti vetë ke mbikrye
dhe në shpirt: Partinë,
me shqiponja ngjan, me yje,
Rinë, shoqja Rinë!

...
...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...

KËNGA E PRANVERËS

Pash' një bajame kur kishte çelur
tok me një kumbull, që ndodhej pranë,
dhe dy trumcakë të përkëdhelur
që nga foleja mbi degët ranë. . .

I pash' dhe malet që kishin ndruar
çukat e bardha me gjelbërimin;
pash' dhe pullumbat kur kraht' e shkruar
i ciknin lehtas përmbi burimin. . .

Kudo pash' lule edhe gjethishte,
fëmij që ngrenin ballona n' erë,
një këngë ndjeva nëpër punishte
dhe hymnin tonë si kurdoherë. . .

— Sa shpejt na erdhi sivjet pranvera! —
Tinglloi zëri në zemrën time,
— Sa djell i embël, jo si përhera! —
I përshpëriti kjo zemra ime.

Duke s'oditur, rash në mendim,
më dukej çasti një vit gëzimi,
po tek e shkuara më plot lëngim
sa krah të plogta kish marr' mendimi:

Mendoj pranverën, vjete përpara,
që posi nusja me lot, maras
në brigje shkelte, në fusha n' ara,
s'i qeshte buza as për një ças!

E si të qeshte ajo dikur,
kur s'kish pranverë në zemrën tonë?
Tanë e lumtur plot gaz e nùr
me paj' e krushqë po nusëron.

Pranver' e jetës me priken qark
ia shtoi nùrin çdo ças e orë,
se sy-shëgjeta mbi vetllën-hark,
te flokt' e derdhur mban një kurorë.

Nuk është' kurora me fije ari,
as me rubina me gjethe mirti,
nuk ka gjerdane margaritari,
nuk është' bekuar me afshë shpirti!

Është' një kurorë me ibërshime
që thuri dora në Kombinat,
me hëla gruri, me gjelbërime
nga lëm' i parë, posi dhuratë.

Është' një kurorë që ndrin si dita,
s'ka rreze djelli, as rreze hëne,
po xixa yjesh që shkrep Selita
dhe është' e mbrujtur me qumësht nënet!

Në vjeshtë, dimër dhe kurdohere,
ajo me shoqet do pranverojë
për zemrën tonë gjithmon' pranverë
çdo vit. Nëndorit, do të ndriçojë...

XHA TEMJA

Blegërin në mal të thatë
delja rudë, që menatë,
po këndon edhe këndezi,
kokorisin te qymezi
pulat, kllloçkat në mëhallë,
po xha Temja ka një hall:
Me përtim ai po ngrihet,
as në shtrat nuk po i rrihet,
kap hostenin, shkon të qetë,
nga marazi po pëllet!...

Zbardhëlloi, po xha Temja
rri e rri duke menduar,
ndihen hapat edhe qerret,
krisi kënga e mëngjezit,
hingëllimat, hamulitjet
dhe kikiku i këndezeit,
një e qeshur dhe bërtimat...
thonë: puna ka filluar!

Ç'ka xha Temja, a e dini?
O xha Teme, do ta them,
ju xanxarë mos e ngitni
se pastaj na bën ujem!

I këputet shpirti Temës
për hostenin e për qetë
se që sot e tutje n'arë
do të shkelë një lanet;
Është bisha e xhindosur,
që bërtet e shket nga dora
e si thotë vetë Temja
e ka emrin trakatora!

E si, vallë, do punohet,
nga t'ia nisë Temja, ë?
Qetë Zoti i bekoi,
ato sjellin mbarësi,
nga bërtima trëmben ëngjëjt
edhe fara s'ka si zë:
Babëzì do të na sjellë
trakatori ugurzi!...

Shkulet gazit fshat' i tërë,
po xha Temja mvrejtur rri,
dilnin plisat sërë-sërë,
po vështronte me habi
edhe thoshte: «dale, dale
dardha bishtin e ka prapa
si në fusha dhe në male,
kur t'ia ndezi piskë vapa,
do të thahet, do vështroni,
fara juaj me lanctin,
pa do zini të më thoni:
— S'bëhet luftë me lanctin! —»

Me të sosur fjalët Temja
ia dha bishà ulurimës
e me bisht e krah e feçka
çante dheun, dilte plisi,
Teme-ziu uli kryet,
iu largua ushëtimitës,
porse veshët cërr i bënin
kur po rrinte pran' një lisi!

II

Blegërin në mal të thatë
delja rudë, që menatë,
po këndon edhe këndezi,

kokorisin te qymezi
pulat, kllçoçkat në mëhallë,
po xha Temja ka një hall:

Me përtim ai po ngrihet,
as i hahet as i pihet,
me njeri nuk po i rrihet,
këmbët hiqte hosh e zvarrë
e me bisht të syrit n'arë
po përgjon e po mendon...

Po sheh grurin se korriku
ia hodh' shtatin si llastar,
ndritnin hâlat edhe kokrat,
vetëtinin si flori,
zjente puna edhe kënga:
Normën kush e s'os më parë,
vetëm filli i menduar
në një hije Temja rri!

Nip 'i Temës, traktoristi,
hedh ca fjalëza me thumba
tok me Rinën, me Banushën,
sheh xhaxhan që rri habitur,
po për Temën fjalët, gazet
qenë thika, qenë plumba
dhe kanalën po vështronte
që gjith' arat kish vaditur!

Lëmi për karshi,
gruri si flori,
kënga që gjëmonte,
puna që valonte
(sepse lëm' i parë
shtetit si përherë,
gaz i till s'ish parë
kurrë ndonjë herë)

vërshtëllimat pranë,
fyelli mënjatë,
më tutje zambaret,
këtej kanakaret
trimat që këndonin,
zoqt' që cicëronin!
Temen e shastisen
mëndjen ia vidihsen!

Ashtu si një plak
priti gjeronë darrë,
priti sa të iknin,
të thëriste nipin,
Traktorist Petritin!

— O Petrit, shëjtan i shaxhit,
p'eja se të kam një fjalë,
mos i thuaj asnjëri,
nga ty fjala mos të dalë.
Ma mëson traka traktorin
se un' vetë do punoj,
pa do shihni që të githë
se sa shpejt do t'ju kaloj!

Shëjtan i shaxhit
priti gjeronë darrë,
priti sa të iknin,
të thëriste nipin,
Traktorist Petritin!

DËSHMORIT / PARTIZAN

E di ku e ke varrin:
 Në hijen e Flamurit;
 ta shoh edhe lavdinë:
 Në gurin e qëvurit,
 çdo plag' që të dha plumbi,
 pa derdhur pikë lot,
 ta ndroj' në mijra lule
 pranver' e jetës sot!

Çdo çast ndjej zemrën tënde:
 Në mijra zemra rreh
 kur shëmbet bot' e vjetër
 dhe ngrihet jet' e re!
 Dhe syt' i shoh të qeshin
 tek ngrihet një oxhak,
 te roja në kufinë,
 ku ti ke derdhur gjak!

Po shpirti yt ku shkoi?...
 Në botën për matanë
 apo vërtitet qjellit?...
 Jo, jo, këtu është pranë:
 E shoh te vet' Partija,
 te puna që gjëmon,
 në palat e Flamurit,
 e shoh kur po valon!

GJYSHJA TREGON

I

Na ish një herë
një vajz' e mjerë.

Nis e sos përralla ime
me një ngjarje të vërtetë,
me një vajzë mbetur shkretë
pas çlirimit dhe jetime,
po që lindi prap' në jetë.

— Hë, moj gjyshe, ç'jan' këto?
Nise, deh, mos na mënò!

— Po, t'u bëfsha, do filloj,
dale pakëz të mendoj
se jam plakë dhe harroj...

Mbesa - e nipër pran' i kishte
nisi gjyshja:

Seç na ishte...

Ish një vashëzo, Bardhoshe,
e paç njohur në Marinë,
qëkur ishte vogëloshë,
si një flutur në lëndinë.
Ish e urtë si mushqerë,
sytë ulur kurdoherë,
mbante linj' e xhamadan,
thurur flokët një gërshetë,
vetull-hark e sy-shëgjetë,
kanakàre shpirt e xhan.
Bab' e nënë ajo ishte,
por e varfër ajo ishte,
me thërrime kish jetuar,

ndaj te beu qe pajtuar:
Të kulloste bagëtinë
nëpër breshër, suferinë
dhe në dark' e lodhur shumë;
me një copë bukë thatë,
kthehej vetëm sa për gjumë
te kasoll' e saj e ngratë...

«Ja baresh' e vogël!» thonim,
po me syt' e përgëzonim,
s'e ngalaste dot njeri,
se i mbetej hatri beut,
vetëm vogëlosh' e tij
ish e bukura e dheut!
Ajo hopa duhesh marrë,
me kajmak e mjalt jetonte,
do t'ia sillnin sa më parë
edhe zogun që flutronte!...

Nip' i vogël me cudi
pyëti gjyshen përsëri:
— Dale, gjyshe, dale pak,
ku e zinin, në folë?!
«Dallandvashë»

— Jo, të keqen, ja... me lak
siç bën ti nëpër bahçë!

II

...Dit' e verës kishte mbritur,
që menatë ishin ngritur
gjith' të vegjlit në Marinë,
se do venin në lëndinë
të kërcenin, të veronin
e pastaj ata do shkolin
te çdo derë të këndonin:

«Peksimë, moj peksimë,
as na nxirr një kokër vë,
ashtu dalçi mot me ne,
mot e mot me ne gëzuar,
plot me djemë të martuar!
E sa lule ka kjo thanë
aqë djem' e aq' stopanë,
e sa lule kjo qersh
e sa lesh ka mbi tre desh
aq' hambar' me grur të ri...»

Dit' e verës kishtë mbrritur
dhe Bardhoshja ishte ngritur
e me dhën' e dhì përpara
kapërxeu fusha, ara,
mezi sosi te korrinja
të kullostë bagëtija.

Po Bardhoshja ditn' e verës
e kujtoi, s'e harroi,
atje pranë degës ferrës
ajo zuri të këndojë:

«Dallandyshe faqe-kuqe,
sqep-gjëlpërë, bisht-gërshërë,
na këtë gajtan të kuq
edhe shpjere shpejt në det,
bjemë bukë dhe shëndet!»

Pastaj hoqi shpejt nga gusha
një verore për t'ia hedhur
e kur pa përtej nga fusha
dallandyshe duke dredhur,
u gëzua, ia vërviti
e me këng' e brohoriti!...

III

Dallandyshja si çdo vjet
 i pat prurë plot shëndet,
 porse bukë asnjë herë
 nuk i solli Bardhës mjerë. . .

Er' e qumshtit e kish rritur,
 Er' e malit e kish skuqur,
 nën' e saj e pat selitur
 e me lulet ishte puqur.
 Nëpër stane, në vërrë,
 nëpër diell, nëpër shi,
 në burime, nëpër kroje
 si manare, posi dhë
 ish Bardhoshja, si ta doje!
 Kur e ngitnin djemt' e fshatit:
 «Moj Bardhoshe, moj majhoshe!»
 as i thoshte gjë të jatit,
 po me plisa i qëllonte
 e si dhë përmes u shkonte.

Ish e butë si manare,
 kur i vinte Lushi pranë,
 as që kishte frikë fare
 nga gjëmimi në tufan,
 fët e fët kopën e mblihdnin,
 që të dy një gunë hidhnin
 nëpër gërxhe, gûfa rrinia . . .

Lushi ishte shok i parë,
 që i varfër dhe ay,
 qenë njohur që të dy
 qëkur lonin në mullar
 syllambyllazi çdo ditë;

e pastaj kur delet, dhitë
tok filluan t'i kullosnin,
prap' e mbajtën shoqërinë
edhe bashkë të dy losnin
në korrije, në lëndinë!

Qeshte Bardha tok me Lushin,
porse nuk u qeshte jeta,
për të vegjlit, për çdokushin
ish e hidhur e vërtetal.
Kapërxein vreshta, ara
edhe pemët kokra plot,
porse nuk guxonin dot
as t'i shihnin, drejt përpara,
se qahjaj i kishte zënë,
i pat rrahur, i pat sharë,
kur nga sheshi kishin marrë
dy qershi që kishin rënë! . . .

I tha nipçja me inat:
— E kush ishte ky surrat?

— Trim' i beut qe qahjaj,
ish i poshtër, zemër-lik,
posi beu, qerrataj,
rrihte njerzit me kamzhik! —

IV

Kur tufan' i luftës ra
përmbi kulla dhe kalë
për lirinë, Shqipërinë,
qeshi Bardha, Lushi qeshi,
qeshi gjithë Shqipërija:
Partizani armët ngjeshi
të fitonte vegjëlija . . .

Lushi. Bardha të dy tok
nat' e ditë kok' më kokë
kur me diell, kur me yje,
në korrije dhe në pyje,
kishin punë me ca trima...

Në Marin' u bë kërduja
fshat' i tërë shkrumb e varr
se luftonte vegjëlija
me armiq' e tradhëtarë.

Kur tufan' i luftës madhe
theu, prishi, asgjësoi,
një luan e një zorkadhe
në Marinëz i shpëtoi,
si shpëton një lule sheshi
dhe fidani pranë saj,
kur pa pritur ky rrebeshi
thyen, shëmb dhe një lisnajë!...

V

Kur erdh' dita e lirisë,
dit' e bardh' e vegjëlisë,
gjashtëmëdhete ishte Lushi,
pesmëdhetat Bardha mbushi.

«Eja, Bardhë!» Lushi tha,
«eja shkojmë në qytet,
s'kemi nënë, as baba,
një kësmeç i ri na pret!»

«Jo, këtu do rri», kish thënë
kjo Bardhoshja, «me xhaxhan
se Pushteti më ka dhënë
tokë, dele dhe një stan!»

«Por un' s'kam as kushëri,
ndaj më çojnë në Tiranë

të mësoj për bujqësi,
në Këshill kështu më thanë,
iu përgjegj Bardhoshës Lushi,
edhe sytë shpejt i mbushi.

«Udh' e mbarë dhe me mënd,
fshatin tënd mos e harto,
të punosh këtu në vënd,
ku yt atë ra hero!»
i tha Bardha syt' me lot
se nuk kish duruar dot!

— Kur, moj gjyshe, ra hero,
pse s'm'i thua dhe këto,
pse të kthehej prap' në fshat? —
Gjyshen nipçja pyeti prapë.

... Ra hero, po vrau shtatë,
kur i vunë fshatit zjarr,
iu doq nëna dhe iu poq
nga armiq' e tradhëtarë!...

Bardhës nëna iu kujtua,
kur nga shkëmbi iu rëzua,
copë-çikë iu thërmua
në përrua tatëpjetë,
tek po mbliidhte ca lëpjëtë...
Pa kujtoi dhe baban
kur kish genë partizan,
kur dha jetën për lirinë,
për atdheun, për fëminë!...

Nipçja nuk duroi dot,
si të tjerët, derdhi lot,
mblodhi veten, u bë trim,
pyeti prap' me ngashërim:

— E pastaj, ç'u bë, fol, hë!

— Hiç, t'u bëfsha, s'u bë gjë,
kaq është prralla, nuk ka më!

— Ç'i tha Lushi dhe ç'u bë?

«...E po mbeçë me shëndet!
i kish thën' me ngashërim.

«Faqe-bardhë dhe me jëtë!»
i tha Bardha me ngulçim.

Dorën dhanë dhe u ndanë:

Lushi shkoi në Tiranë,
dhe Bardhoshja për në stan!

— Aman, gjyshe, fol aman,
erdhi Lushi prap' në fshat?...

— Hajt tani, shpejtò në shtrat,
herë tjetër do tregoj
një përrallë si do ti:
Partizanët si dragoj
kur luftonin për liri!

BALJA

I

Halli Balen ç'e ka zënë,
e do fort fitoren:
Në vrapim e disk Vitoren
pas ka për ta lënë...

Tallen shoqet, Vitua qeshi,
Balja tepër mburresh,
por ajo përherë turrësh
çdo mëngjez te sheshi.

Xhamadamin, linjën çvishte
prapa gardhit n'arë,
shpejt killlotët, bluzën vishte
gati si në garë.

Nëpër sheshe, brigje bridhte,
gjer te stani shkonte
dhe të nesmen diskun hidhte,
Vitos t'ia kalonte

II

Djersa ndrintë si rübini
çast për çast e orë,
po nga disku dhe vrapimi
nuk po hiqte dorë.

Balen dëndur e gjurmonin
shok e shoqe plot,
nga një herë e ngacmonin:
«Viton s'e ha dot!»

Porse Balja as përgjigjej
tundte kryet, qeshte,
veçse zemra po i digjej:
të fitonte deshte!

III

Ja, një ditë vrapin la
në shtëpi kur shkollë,
se mësuesin ajo pa
nxënsit tek mësonte...

E pa erën si ta çante,
hapin si ta hidhte,
pa krahroftin si ta mbante,
frymë si të mirrte.

Pa dhe diskut si ta kaptë,
qysh ta rrotullonte,
edhe dorën si ta hapte,
kur ta flakëronte...

Iu bë zemra mal e qeshi
se dikça mësoi
edhe brodhi gjën të sheshi,
fshehur ta provojë...

IV

Ja, një natë n'ëndër pa
veten në Tiranë,
në stadjum: burra, gra,
ardhur nga çdo anë.

E pa veten veshur-ngjeshur
ashtu si atlete
edhe njerzit buzëqeshur
i kish bër' për vete!

U çudit se po e shihnin
gati për në garë,
sikur vetëm atë njihnin,
ngutnin për ta parë,

Sepse shoqet pas i la, II.
po e duártrokitnin:
«Bravo „Bale, „jepi, „ngahl!»
gjithë i bërtinin.

V

Ndjente xheç të re: në jetë,
ëndra e gëzoi:
«Po sikur të dal vërtetë?»
Balja zu' mendoi.

Ajo prapë kishte shpresë
se mësues' i fshatit:
«Balja duhet të marrë' pjesë»
i kish thën' të jatit.

Po dhe shoqet këtë herë
vunë bast e thanë:
«Balja do të dal' më ndër,
qoft' dhe në Tiranë!»

BALJA NË TIRANË

I

Ja dhe Balja në Tiranë
erdhi më në fund!
«Faqe-bardhë daç!» i thanë
shoqet në katund.

Balen malli e kish marrë
se kur ish pionere
gjith' Tiranën s'e kish parë,
ndënji pak ahere.

Në stadjum nuk kishte shkuar,
garë s'kishte parë,
një gëzim e kish pushtuar
ta shoh sa më parë.

Nga një her' e zinte frika
garën kur kujtonte:
«Në s'fitofsha, mua: pika!»
veten e mallkonte.

II

Me të mbrëritur në Tiranë,
në stadjum vrapoi,
hodhi sytë anembanë,
pistën e vështroi... VI

Asaj syri nuk iu trëmb,
vëndi ishte shtruar,
se mbi plisa, gur e gjëmb
ajo kish vrapuar.

Bënte provat çdo mëngjes,
veshur si atlete,
shoqet, që do merrnin pjesë,
i kish bër' për vete:

Me-atë shtat posi selvi,
vrapin si shigjeta,
faqe-sheg' e sy-ulli,
flokët: dy gërsheta!

III

Erdhi dita për në garë,
garë kampionati,
Balën erdhën për ta parë
shoqe, shok' nga fshati.

Balës nuri i kish rënë,
ngjante posi nuse,
kur në mes e kishin shtënë
shoqet konkurose.

Syt' i ndritnin nga gëzimi
pistën kur vështronte,
dit' e garës, dit' festimi,
gazin po ia shtonte.

Për fitoren s'hapi gojë,
porse kishin thënë:
«Balja, Balja do fitojë!»
bast na kishin vënë.

IV

Në stadjum nuk kishte vënd
ku të hidhje mollën,
brohoritje kënd më kënd:
Konkuruset dollën.

Nisën garat e vrapimit,
Balja pas i la,
ia kish nisur fluturimit
sikur kishte krah.

«Jepi, Bale!» thirrën n' emër
tutje, tej nga fundi,
Bales po i jepnin zemër
shoqet nga katundi!

V

Dy kurora prej dafine
përmbi krye ndritën
e me këng' e brohorime
Balën duátrrokítën:

Vënd' e parë për dy herë
mori në vrapim,
një rekord e kishte thyer
ishite plot gëzim!

Shoqet, shokët kur e panë
ishin zemër-thyer
se mos Balja në Tiranë
rrinte përngaherë!

Porse Balja nuk u deh
nga fitor' e shumë,
tok me shoqet do të ngrehë
skuádrën në katund!

KËNGA E KURBETHIT

I

Dasm' e madhe me dolli,
me gërnët e def,
se na erdh' një kurbetlli,
far' e fis në qejf...

Ndon' i Ngjelës kish arritur,
burr' i Jasemisë,
se çdo vit e kishin pritur
shtyllën e shtëpisë!...

Kishin shkuar shumë vjetë,
i kish tretur malli,
Jasemija qyqë-shkretë
qar' e kish së gjalli!

Plot dy dit' e plot dy netë,
kënga tundi fshatin,
Jasemisë, Ndonit, vetë
u rrëngjedhte shtatin... ..

II

Shihe Ndonin, Jaseminë
që punojnë n'arë,
gjithë fshati oshëtin,
këngës ia kan' marrë...

Jasemija sot gëzon
nusërin' e saj,
nga gëzimi fluturon
pas kaq vjetësh vaj.

Ja, ashtu si më të qeshur
Ndonin e godiste,
me të qeshur më të ngjeshur
po e qesëndiste.

Po kur vanë të pushonin
tutje nëpër hije,
asaj dreka tok me Ndonin
sa i kishte shije!

Për të shkuarën e për sot
shumë kish t'i thonte,
ajo zemrën e kish plot
Ndonin ta qortonte.

Po më par' se ta qortojë,
këngës vet' ia mori,
loti faqeve kalloi,
hidhesh kraheorori:

«Qeraxhi, të plastë kali
ty, o qeraxhi,
ndave nën' e bab' nga djali,
mbeç' i shkretë ti!

Qeraxhi, t'u shtershin pusët,
ty, o qeraxhi,
ndave burrat, ndave nusët,
mbeç' i shkretë ti!

Qeraxhi, të plastë mëshka,
ty, o qeraxhi,
ndave dhëndërin nga krushka,
mbeç' i shkretë ti!

Ti pampor-o si çakalli,
ti sterë mos pafshë,
qamë burrat për së gjalli,
n'ujë ti u çafshë! . . . »

— Të kujtohet, hej o burrë,
dita kur u nise?
Ajo dit' mos ardh të kurrë,
larg ti m'u dekdise!

Sa her' bari përtërihesh,
dilja në lëndinë,
qeraxhiu vetëm shihesh,
kurbetllinj t's'po vinë!...

Mbushe vitin dy dhe tre,
kartat m'i rrallove,
prita, prita nus' e re,
oh, sa shpejt harove!

Vjehra ime, nëna jote,
me gajrët më mbante,
hapja krahët nëpër mote,
zemra po më qante...

III

Jasemija qan nga gazi
se ka Ndonin pranë,
mjaft qe tretur nga marazi,
shoqet kur i thanë:

«Moj, ky Ndoni n'Amerikë
qenkërka martuar,
nuse-zogëzë dhe prikë
paska trashëguar!»

Porse Jasemì e shkretë
llafet s'i besoi.
as kur Ndoni vitn' e tretë
kartat i rralloi.

U mbush viti, dy dhe katër
plot njëzetetre,
qyqe-korbë n'ar e vatër
priste nus' e re!

Nus' e re pò thinjur pak,
hedhur lahurinë,
lahurin' e zez-duvak,
zì për nusërinë!

Nusëri e vashëri
që e lan' e vanë,
po për foshnjen në pëqi
«Mashallah» i thanë.

Jasemija në shtëpi,
Jasemija n'arë,
u përvesh për angari
kock' e lëkur-tharë.

Për një krodhë bukë thatë
nëpër dyer shkonte,
herë dado, her' argat
djalin e mëkonte.

Djalin-o, nishan i burrit,
syt' e ballit-nur,
kur për 'të i binte murit
sa her' ish sëmur!

Dhimitraqi u bë burrë
si llastar i gjatë,
mbante hekur, mbante gur,
ngrihesh që menatë...

Ja kështu mes kasavetesh
Dhimitraqin rriti,
dhe me burrin përtej detesh
nusërin' e nxijti!

Dolli djali partizan,
pas ajo i shkoi,
se e kishte shpirt e xhan,
tok me 'të luftoi.

Por kur pa të lir' atdhen;
iu çduk dhe marazi,
pa dhe birin kapiten,
s'mbahej dot nga gazi.

Shqipëri e tërë qeshi,
qeshi Jasemija,
po dhe Ndonin pran' e deshi,
kish lezet shtëpija.

IV

Atje tej n'Amerikë
Ndoni kartën mori,
në çdo fjalë loti-pikë,
hidhej krahërori!

Malli, flaka e buxhakut
zemrën ia zhurriti
dhe për gurët e sokakut
Ndoni psherëtiti.

Rrinte Ndoni pikëlluar
dhe në sillol,
se në zemër koh' e shkuar
i la vrag të zi.

«Kthehu Ndoni sa më parë,
Jasemija shkroi,
për ty malli na ka marrë,
koh' e zezë shkoi...

Kthehu Ndoni, Shqipëria
s'është si më parë,
puna zjen e qesh lirija,
jeta nisi mbarë.

Kthehu Ndoni në atdhe,
kam dyzet vreten,
kam shtëpi, kam lop' e qe,
djalin: kapiten.

Kthehu Ndoni se ke punë
në vatanin tënd,
Nderi yt është këtunë,
jo në tjetër vënd!

Në je gjall' e nuk na do,
në s'u kthefshë vetë,
dit' të bardhë mos kërko,
mbeç si korb i shkretël...

Këtë kartë po ta shkroj
un' me dorën time,
Dhimitraqi më mësoi
shkrim edhe këndime!»

V

Atje tej në Amerikë
Ndoni kartën mori,
në çdo fjalë loti-pikë,
hidhej krahërori...

Soll' në mënd kasollen-kashtë,
nënë pik' e vrer
dhe qahjan që priste jashtë
me kamzhik për sher!

Pa kujtoi Jaseminë
nusezë të re
kur u nda, oh, në lëndinë,
lotët si rrëkë!...

Push në faqe kish ay,
ajo kuq si shegë,
kur u ndanë që të dy
ngjanin lul' e degë.

Iu kujtua ajo natë,
dhëndër kur u bë,
ish e vetmja nat' e gjatë,
s'do ta shihnte më!

Sihariqin e kujtoi:
Jaseminë-nënë,
kur për djal' ajo i shkroi
posi yll e hënë.

Ndonin lemza e kujtonte,
ndizesh në krahror,
për atë dikush mendonte,
në çdo çast e orë.

Uli syt' e duke qarë
Ndoni shpejt vendosi:
Me vaporin më të parë
në atdhe të sosil...

VI

Dasm' e madhe me dolli,
me gërnet e def
se na erdh' një kurbetli,
far' e fis në qejf...

— Pse mendohe, ç'flet me vete,—
pse po psherëtin,
mos çapkënia në kurbete
nëpër sy të ndrin? —

Qeshi Ndoni dhe turflloi,
fije bari mblodhi,
Jaseminë e qëlloi,
nëpër flok ia hodhi,

Qeshi Ndoni u gajas
tok me Jaseminë,
shqerrat blegërinin pas
losnin në lëndinë.

Ndonit zemra iu bë mal
fshatin, ku qe rritur,
nuk e gjeti si më parë,
ishte përtëritur.

Ndoni zemra ju bë mal
se pa të vërtetën,
Jasemisë iu përfal
se po ndjente jetën!

E pa punën dhe lirinë
në atdhen e vetë
e po truan, psherëtin
q'ikën ato vjetë!

«Vaj-medet o jet' e shkuar
në kurbet të zi,
që plot vatra i ke shuar
qofsh' mallkuar ti!..»

Nisi Ndoni të mallkojë
dhe menduar rri,
Jasemisë t'i tregojë
për kurbetn' e zi:

— Un' kujtova q' Amerika
ishte: ha merr, ik,
por un' s'mora, vetëm ika,
si s'më ra një pikël!

Si s'më mori vdekja mua,
mua dërezinë,
kur më derdhesh djersa krua
brenda në uzinë!

Në uzin' të mister Tetit,
ku më vjet' punova
dhe flarinjt' si rër' e detit
un' ia grumbullova.

Unë me të tjerë tok
që u shkrimë fare,
Teti fryhesh, ne po trok
ne «heronj» për pare!

Lash një bej e mister poqa,
më marifetçi,
një samar të vjetër hoqa,
vura një të ri!

Punë-punë, duk' nuk kish,
bobo si jetova,
djersa dilte mbi këmishë,
asgjë nuk fitova.

Shkallët zbrita, shkallët hipa
katërmëdhet' orë,
dridhja vida, ndreqja rripa,
mbeta gdhë e hor!

E kur mbeç më gisht te goja
se më la shëndeti,
vetëm karta t'ju dërgoja?
S'ish kështu kurbeti!

Vërtet' Nasi dhe Kozmaj,
çuan ca dollarë,
por u bënë posi djaj,
tretur edhe tharë!

Edhe Loni çoi shumë,
hante bukë thatë,
flinte vetëm pes' or' gjumë,
mëndjen te paratë,

Për shëndetin s'kishte frikë,
mbushi xhepat plot,
po la kockat n' Amerikë,
çoi ar me lot!

Ja kështu, moj, e pësova
hallemadhi unë,
për kafshat' të gojës shikoya,
mbeta dhe pa punë!

Po shyqyr, moj, kartës sate
që më zgjoj nga gjumi,
në kurbet me taksirate
do më mirrte lumi!

Ti më shkrove gjer' e gjatë,
më the të vërtetën,
veçse erdha duar-thatë,
më shpëtove jetën!

Duar-thatë erdha vetë,
po ju gjeta plot,
siç ëndroja në kurbet,
ju kam gjetur sot.

Shkoi kot kjo djersa ime,
si jetim un' mbeta,
lumturin' e plot gëzime
un' këtu i gjeta.

Dhimitraqi, dora jote,
mijra vet' të tjerë,
çfar' nuk ndrronin qindra mote
bëtë me një herë.

Mbollët eshtra, derdhët gjakun
kundër robërisë,
përgjithmon e muarët hakun,
hakn'e vegjëlisë! —

Këto tha e mbushi sytë
plot me lote gazi,
po një lëmsh i mbet' në fyt,
një ngulçim marazi.

Ish maraz' i kohës shkuar,
kohës tiranisë,
kur atë e pat qëlluar
plumb' i varfërisë.

Fshiu sytë edhe qeshi
Ndoni i gëzuar
se në jetë gjeti ç'deshi,
ç'kishte ëndëruar!

Brrofi shpejt në këmb' e pa
grumbuj me puntorë,
iu bë zemra mal e tha:
— Shpejtë në traktor!

Shihe Ndonin, Jaseminë
që punojnë n'arë,
gjithë fshati oshëtin,
këngës ia kan' marrël.

NJË LETËR...

Një letër dua të shkruaj unë
për në perndim,
në vend të fletës t'i mblidhja zemrat
e gjith' njerzisë
edhe për pendë të kishja rrezet
në kuqërim,
se fjalët mua m'i dhanë trimat
e gjithësisë!

Dhe letrën time do ta përcillinin
miljona zemra,
pastaj në gushën e një pëllumbi
si një gajtan
ne do ta varnim, q' ai ta çonte
përtej në vende,
ku fjala jonë do bëhesh hymni
mbi çdo tiran!